

V. ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

A. Αξιολόγηση σχολικού εγχειριδίου

Ένας από τους σημαντικότερους φορείς αξιολόγησης των σχολικών εγχειριδίων είναι οι μαθητές που τα χρησιμοποιούν, αρκεί η αξιολόγησή τους να είναι τεκμηριωμένη και να καλύπτει όσο το δυνατόν περισσότερα θέματα.

Για το σκοπό αυτό και προκειμένου οι μαθητές να εθισθούν στην πολύπλευρη και τεκμηριωμένη αξιολόγηση των σχολικών εγχειριδίων, είναι αναγκαίο να καθορισθούν εκ των προτέρων τόσο τα ειδικότερα θέματα που θα αποτελέσουν τα αντικείμενα αξιολόγησης ενός σχολικού εγχειριδίου, όσο και κάποια βασικά κριτήρια αξιολόγησης, κατάλληλα για κάθε ειδικότερο θέμα που εξετάζεται.

Στον καθορισμό των ζητημάτων αυτών μπορεί να συμβάλει ο ακόλουθος πίνακας, στον οποίο δίδονται, ενδεικτικά, ειδικότεροι άξονες (θέματα-αντικείμενα αξιολόγησης) ως προς τους οποίους μπορούν να κριθούν τα σχολικά εγχειρίδια, καθώς και τα κριτήρια που θα χρησιμοποιηθούν σε κάθε ειδικότερη περίπτωση. Οι μαθητές όμως μπορούν να τον συμπληρώσουν με όποια άλλα ειδικότερα θέματα ή κριτήρια αξιολόγησης θεωρούν σημαντικά.

ΘΕΜΑΤΑ/ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ	<ul style="list-style-type: none"> • ελκυστικότητα εμφάνισης • καταλληλότητα μεγέθους • ανθεκτικότητα βιβλιοδεσίας • ποιότητα εκτύπωσης • ...
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	<ul style="list-style-type: none"> • επιστημονική εγκυρότητα • σύνδεση με τη ζωή • ανταπόκριση στα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες του σημερινού νέου • προώθηση της κριτικής σκέψης του μαθητή • ...
ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΠΟΙΚΙΛΙΑ / ΥΦΟΣ	<ul style="list-style-type: none"> • ορθότητα της χρησιμοποιούμενης γλωσσικής ποικιλίας • κατανοητή γλώσσα / ύφος • ελκυστικότητα ύφους • ...
ΕΙΚΟΝΕΣ / ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΗΓΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> • λειτουργικότητα εικόνων / πηγών / διαγραμμάτων σε σχέση με το κείμενο που πλαισιώνουν • ελκυστικότητα • καταλληλότητα επιλογής συγκεκριμένων πηγών / εικόνων • ...
ΔΟΜΗ	<ul style="list-style-type: none"> • καταλληλότητα στην υποδιαίρεση των ενοτήτων του βιβλίου • ύπαρξη ερωτήσεων / ασκήσεων / εργασιών (σε χωριστό ή μη τεύχος) • καταλληλότητα ερωτήσεων / ασκήσεων / εργασιών • ενδιαφέρον / ελκυστικότητα • προώθηση κριτικής σκέψης μαθητή • διαβάθμιση επιπέδου δυσκολίας ερωτήσεων / ασκήσεων / εργασιών • ...

Οι μαθητές αποφασίζουν ποιο σχολικό εγχειρίδιο θα αξιολογήσουν καθώς και τη μέθοδο που θα χρησιμοποιήσουν για την αξιολόγησή του.

Στην περίπτωση που η αξιολόγηση ενός σχολικού εγχειριδίου γίνει από ένα άτομο, το κείμενο με μορφή αναλυτικής και τεκμηριωμένης βιβλιοκριτικής, θα πρέπει να εμπεριέχει οπωσδήποτε τα πέντε ανωτέρω θέματα, ανεπτυγμένα σε ισάριθμα κεφάλαια. Επίσης θα πρέπει να περιέχει ένα προλογικό μέρος, όπου θα τονίζεται η σημασία της συγκεκριμένης προσπάθειας, καθώς και ένα επιλογικό μέρος, όπου θα αναφέρονται, συνοπτικότερα, τα συμπεράσματα που προέκυψαν. Ο μαθητής θα πρέπει να χρησιμοποιήσει τα ανωτέρω ή και άλλα κριτήρια αξιολόγησης και να τεκμηριώσει τις κρίσεις του με κατάλληλα επιχειρήματα και ενδεικτικά παραδείγματα, αντλημένα από ολόκληρο το βιβλίο και όχι μόνο από ένα μέρος του.

Στην περίπτωση που η αξιολόγηση του σχολικού εγχειριδίου στηριχθεί στις κρίσεις περισσοτέρων του ενός μαθητών, πράγμα που είναι προτιμότερο, η διερεύνηση των απόψεων των μαθητών μπορεί να γίνει είτε με δομημένη συζήτηση / συνέντευξη, είτε με ερωτηματολόγιο. Τα βασικά ερωτήματα της συνέντευξης ή του ερωτηματολογίου θα πρέπει να εμπεριέχουν τα συγκεκριμένα αντικείμενα αξιολόγησης και τα αντίστοιχα κριτήρια.

Η παρουσίαση των απόψεων των μαθητών για κάθε ερώτημα της έρευνας, μπορεί να γίνει με πίνακες, διαγράμματα ή γραφικές παραστάσεις. Για την επεξεργασία και παρουσίαση των στοιχείων της έρευνας οι μαθητές μπορούν να ζητήσουν τη βοήθεια του μαθηματικού της τάξης τους, ή / και να διαβάσουν τα όσα σχετικά αναφέρονται στο τρίτο τεύχος της Έκφρασης - Έκθεσης, σσ. 164-168.

Ως προς τα μέρη της εργασίας- έρευνας ισχύουν όσα αναφέρθηκαν και στην προηγούμενη περίπτωση της ατομικής εργασίας, με τη διαφορά ότι στο προλογικό μέρος εκτός από τη σημασία της έρευνας θα πρέπει να περιγραφεί και η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για τη συγκέντρωση και την επεξεργασία των συγκεκριμένων στοιχείων.

Η έρευνα αυτή, τουλάχιστον το προλογικό και το συμπερασματικό μέρος της, μπορεί να δημοσιευτεί σε σχολική εφημερίδα/ περιοδικό. Όμως, εφόσον υπάρχει η δυνατότητα πρόσβασης στα μέσα ενημέρωσης, ιδιωτικά ή κρατικά, κάλλιστα μπορεί να δημοσιευτεί σε εφημερίδες ευρείας κυκλοφορίας ή να γίνει αντικείμενο ραδιοφωνικής ή τηλεοπτικής εκπομπής.

B. Παρουσίαση - Κριτική του Ελληνικού Κινηματογράφου της δεκαετίας του '60

- Η συνθετική δημιουργική αυτή εργασία ενδείκνυται να γίνει ομαδικά, καθώς το θέμα είναι μεν ενδιαφέρον και κοντά στα βιώματα των μαθητών, αλλά είναι και τεράστιο. Γι' αυτό ακριβώς επιβάλλεται να συγκεκριμενοποιηθεί με τον καθορισμό ειδικότερων οπτικών από τις οποίες θα διερευνηθεί.
- Οι ειδικότερες πλευρές / οπτικές από τις οποίες μπορεί κανείς να παρουσιάσει και να κρίνει τον ελληνικό κινηματογράφο, είναι, βέβαια, πάμπολλες. Ενδεικτικά μπορούν να αναφερθούν οι ακόλουθοι άξονες προσπέλασης του θέματος:
  - α) Αναφορά στην προσφορά συγκεκριμένων συντελεστών ελληνικών ταινιών (παραγωγών, σεναριογράφων, σκηνοθετών, ηθοποιών κλπ) μιας ορισμένης χρονικής περιόδου.
  - β) Σύγκριση ταινιών με κοινή θεματολογία.
  - γ) Κριτική θεώρηση ειδικότερων παραμέτρων (σεναρίου, σκηνοθεσίας, μουσικής επένδυσης κλπ) σε ελληνικές ταινίες ορισμένης χρονικής περιόδου.
- Μετά τον προσδιορισμό της / των ειδικότερης/ων οπτικής/ών, από τις οποίες θα εξετασθεί η ελληνική κινηματογραφική παραγωγή και με βάση αυτήν την επιλογή, θα πρέπει να προσδιορισθούν τα ειδικότερα θέματα της παρουσίασης και κριτικής.
 Ενδεικτικά στον ακόλουθο πίνακα παραθέτουμε ορισμένα πιθανά θέματα που μπορεί να απασχολήσουν την παρουσίαση και κριτική.

ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ	ΠΙΘΑΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ / ΚΡΙΤΙΚΗΣ
Αναφορά στην προσφορά συγκεκριμένων συντελεστών α) παραγωγών	<ul style="list-style-type: none"> • ποσότητα ταινιών • ηθοποιοί, σκηνοθέτες, σεναριογράφοι κλπ, με τους οποίους συνεργάστηκαν • θεματολογία • εμπορικότητα ταινιών • ταινίες σταθμοί στην ιστορία του

<p>β) σκηνοθετών</p> <p>γ) ηθοποιών</p>	<p>ελληνικού κινηματογράφου</p> <ul style="list-style-type: none"> • σενάρια που ανέλαβαν • ηθοποιοί με τους οποίους συνεργάστηκαν ή και ανέδειξαν • χαρακτηριστικά σκηνοθετικής τεχνικής • ρόλοι που υποδύθηκαν • ρόλοι στους οποίους διακρίθηκαν • χαρακτηριστικά της υποκριτικής τους τέχνης
<p>Σύγκριση ταινιών με κοινή θεματολογία</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) κοινωνικά προβλήματα (ανεργία, μετανάστευση κλπ) 2) πολιτική 3) εκπαίδευση 4) προβλήματα στις σχέσεις των δύο φύλων (π.χ. συζυγικές σχέσεις, συζυγική «απιστία» κλπ) 5) προβλήματα στην ελληνική οικογένεια («αποκατάσταση» «αδύνατου» φύλου κλπ) 6) ιστορικά γεγονότα κλπ 	<ul style="list-style-type: none"> • προσδιορισμός του θέματος που θα διερευνηθεί • εντοπισμός ταινιών που έχουν κοινή θεματολογία • συγκριτική θεώρηση και αξιολόγηση ταινιών με κοινή θεματολογία, ως προς όλους τους συντελεστές των συγκεκριμένων ταινιών (σενάριο, σκηνοθεσία, ηθοποιοί κλπ)
<p>Κριτική θεώρηση ειδικότερων παρα-μέτρων των ελληνικών ταινιών</p> <p>α) συνήθη σκηνοθετικά χαρακτηριστικά</p>	<ul style="list-style-type: none"> • εσωτερικά / εξωτερικά γυρίσματα • κοντινά / μακρινά πλάνα • χαρακτηριστικές κινήσεις σώματος ηθοποιών • συνήθεις μορφασμοί, χειρονομίες, ατάκες • τόνος, χροιά φωνής για εκδήλωση συγκεκριμένων συναισθημάτων • χαρακτηριστικά συγκεκριμένων ρόλων

<p>β) συνήθη χαρακτηριστικά των σεναρίων</p>	<ul style="list-style-type: none"> • σύνθεση/ πλοκή/ «λύση» • ρόλος αφηγητή • συνήθεις τίτλοι • συνήθη θέματα • προβαλλόμενα πρότυπα • ρόλοι που επανέρχονται
<p>γ) μουσική επένδυση</p>	<ul style="list-style-type: none"> • τραγουδιστές που εμφανίζονται • ηθοποιοί που τραγουδούν • συνήθεις μελωδίες σε συγκεκριμένες στιγμές (έντονης δράσης, αγωνίας, έκπληξης, κλπ) • σχέση των τραγουδιών με την υπόθεση του έργου • μουσική τίτλων

- Η συγκεκριμένη εργασία θα πρέπει να περιέχει ένα αφηγηματικό μέρος, στο οποίο θα εκτίθενται τα πορίσματα της έρευνας, με ή χωρίς τη χρήση πινάκων, σχεδιαγραμμάτων, γραφικών παραστάσεων, ανάλογα με την περίπτωση. Το αφηγηματικό μέρος της εργασίας καλό θα είναι να συνοδεύεται και από χαρακτηριστικό φωτογραφικό υλικό.
- Η παρουσίαση της συνθετικής - δημιουργικής εργασίας μπορεί να γίνει σε ειδική εκδήλωση στο πλαίσιο των πολιτιστικών εκδηλώσεων των σχολείων και μπορεί να συνοδεύεται και από έκθεση φωτογραφίας, όπως και από προβολή χαρακτηριστικών σκηνών από διάφορες ελληνικές ταινίες, ανάλογων με την οπτική από την οποία έχει αποφασισθεί να διερευνηθεί το θέμα.